

8.7.2022

VN/16452/2022

Maa- ja metsätalousministeriö

Viite: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalla laiksi markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

ASIA Ympäristöministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalla laiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta.

Ympäristöministeriö pitää lakiesitystä pääosin kannatettavana seuraavin huomioin:

Hallituksen esityksen perusteluissa tuodaan esiin, että muutokset yhteisen markkinajärjestelyn (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2117) osalta ovat vähäisempiä kuin muilla yhteisen maatalouspolitiikan aloilla, eikä markkinajärjestelyn osalta ehdoteta nykyisen perusasetuksen kumoamista ja uuden antamista, vaan nykyisen asetuksen muuttamista.

Suunnitelma-asetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2115) 50 artiklaan on tullut uutena säännöksenä, että vähintään kaksi prosenttia toimintaohjelman menoista on kohdistuttava kestävien tuotantomenetelmien tutkimukseen ja kehittämiseen, mukaan lukien tuhoajankestävyys, eläintautien vastustus, ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen sekä taloudellista kilpailukykyä ja markkinoiden kehitystä tukevat innovatiiviset käytännöt ja tuotantotekniikat. Vastaavaa säännöstä ei ollut edellisellä rahoituskaudella. Perusteluosiossa todetaan, että tältä osin ympäristö- ja ilmastotoimenpiteiden osuus ja niihin käytettävän rahoituksen määrä kasvaisi uudella rahoituskaudella ja sillä arvioidaan olevan positiivisia ympäristövaikutuksia. Tämä on hyvä muutos, mutta Suomessa se kohdistuisi edelleenkin vain hedelmä- ja vihannesalaan, joten merkitys jäänee vähäiseksi.

EU-tasolla pyrkimyksenä on, että markkinajärjestelyasetuksen muutoksilla kyseinen asetus kytketään paremmin yhteisen maatalouspolitiikan strategian yleisiin tavoitteisiin. Unionin ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi tuottajaorganisaatioiden ja toimialaorganisaatioiden toimintamahdollisuuksia laajennetaan ympäristön ja kiertotalouden hyväksi tehtäviin toimiin. Ympäristöministeriö esittää, että sen tulisi näkyä riittävällä tasolla myös Suomen kansallisessa toimeenpanossa. Lakiluonnoksen mukaan tukimahdollisuuksia ei olla ottamassa käyttöön muilla kuin hedelmä- ja vihannesalalla, kuten aiemminkin. Tässä lakiehdotuksessa ei esitetä, että tuottajaorganisaatioiden tukea oltaisiin ottamassa käyttöön muilla aloilla, joka on osin ristiriidassa Suomen komissiolle toimittaman CAP suunnitelman kanssa. Perusteluina on, että ei uskota, että niitä perustettaisiin. Tuottajaorganisaatiotoiminta on kuitenkin,

Ympäristöministeriö
16001

Aleksanterinkatu 7, Helsinki

PL 35, 00023 Valtioneuvosto
0519456-1

puh. 0295 16001

www.ym.fi
<https://www.ym.fi>

Y-tunnus 0519456-1

Miljöministeriet

Alexandersgatan 7, Helsingfors

PB 35, 00023 Statsrådet

tfn 0295

FO-nummer

tiedotuksesta huolimatta, vielä melko tuntematonta muilla aloilla. Muille aloille kuin hedelmä- ja vihannesalalle ei ole maksettu näitä tukia, vaikka perustaminen onkin ollut mahdollista. Jos tämä mahdollisuus jää muilta aloilta vuodesta 2023 alkaenkin, on varmistuttava, että muita aloja tuetaan riittävästi muuta kautta maaseutuohjelmasta tuottajien aseman parantamiseksi ja kannustetaan kuitenkin perustamaan tuottajaorganisaatioita tuottajien neuvotteluaseman parantamiseksi elintarvikeketjussa. Näin voitaisiin monipuolistaa viljelyä ja sitä kautta tuotevalikoimaa.

Ympäristöministeriö tuo esiin, että komissioon lähetetyssä valtioneuvoston 16.12.2021 hyväksymässä kansallisessa CAP suunnitelmassa on todettu elintarvikeketjun toimijoiden neuvotteluvoiman epätasainen jakautuminen ja tuottajan heikko asema elintarvikeketjussa kansallisena heikkoutena. Tuottajaorganisaatiojärjestelmä on luotu helpottamaan tuottajan heikkoa asemaa ja tuomaan mahdollisuuden esimerkiksi pienille tuotannonaloille saada yhdessä parempi neuvotteluasema. Suomen CAP suunnitelmassa mainitaan, että Suomen pienillä markkinoilla vähittäiskauppa ja elintarviketeollisuus ovat keskittyneitä ja markkinat ovat muutaman ison toimijan hallussa ja siksi viljelijöiden välistä yhteistyötä edistävien toimintamallien luominen ja muu erimuotoinen yhteistyö ml. tuottajaorganisaatiot ovat keskeisellä sijalla, jotta viljelijät pystyvät vastamaan paremmin kysyntään ja kehittämään samalla toimintaansa ja komissio on suositellut tätä Suomelle. CAP suunnitelmassa on mainittu, että tuottajaorganisaatiot voivat tuoda lisäarvoa erityisesti uusille kasvualoille kuten öljy- ja palkokasvisektorille. Näiden kasvien viljelyn lisääminen ja markkinoiden parantaminen olisi erityisen tärkeää nykyisessä epävakaassa maailman tilanteessa ja kasviproteiinien käytön lisääntyessä tätä alaa tulisi myös vahvistaa myös tätä kautta. Lisäksi muun muassa luomutuotannon ja luomutuotteiden markkinoiden kasvattaminen on Suomen ja EU:n vihreän kehityksen ohjelman tavoitteena ja tuottajaorganisaatiotuki voisi parantaa asemaa myös muilla kuin hedelmä- ja vihannesalalla.

Mehiläisalan osalta tukijärjestelmän ympäristövaikutusten osalta esityksessä on tuotu esiin, että vuonna 2022 valmistunut kansallinen pölyttjästrategia sisältää luonnonvaraisia pölyttäjiä koskevien toimenpiteiden lisäksi myös toimenpiteitä tarhattujen pölyttäjien käyttöön. Strategia korostaa pölyttäjien suorittaman pölytyksen eli pölytyspalvelun tärkeyttä luonnolle, ekosysteemeille ja ruoantuotannolle sekä ihmisten hyvinvoinnille ja mehiläishoitotuen tulee tukea pölyttjästrategian toimeenpanoa. Osana Suomen CAP suunnitelman ja pölyttjästrategian mukaisesti, tavoitteena on lisätä luonnonmukaisen tuotannon alaa 25 %:iin peltoalasta ja toisaalta vähennetään pölyttäjille haitallisten painetekijöiden vaikutuksia ja edistetään tarhattujen pölyttäjien turvallista käyttöä sekä myös varaudutaan ilmastonmuutoksen mehiläistarhaukselle tuomiin uhkiin.

Mehiläishoitotuen toimenpiteiden on arvoitu tukevan pölyttjästrategian tarhattujen pölyttäjien turvallista käyttöä koskevaa teema-aluetta. Erityisesti toimenpide siirtohoidon järjeistäminen liittyy viljelykasvien pölytyspalveluun hedelmäntuotantoaloilla. Erityisen tärkeää on kuitenkin muiden maataloustukien ohjaaminen pölyttäjien kannalta kestävien tuotantotapojen kehittämiseen ja hyönteispölytyksen edistämiseen, eikä mehiläistarhauksen tuki sinällään niihin ohjaa kestävien tuotantotapojen kehittämiseen maataloudessa. Tuki voi lisätä mehiläistuotantoa, kun tuen kokonaismäärä nousee ja lisätä hyönteispölytystä. Tarhamehiläisillä ei voida korvata luonnonpölyttäjien tarjoamaa pölytyspalvelua, joka on merkittävämpi, mutta luonnonpölyttäjien pölytyksen taloudellisen hyödyn laskeminen on

haasteellista. Tarhatut pölyttäjät täydentävät kuitenkin merkittävästi luontaista pölytystä varsinkin hedelmä- ja marjatileilla ja ovat siten tärkeä osa pölytyspalvelujen turvaamisessa. Tuella voi olla merkitystä myös maaseudun yritystoimintaan ja maaseudun ja maatalouden investoinneissa ja kehittämisen tuissa tulee kohdentaa tukia mm. torjunta-aineettomien viljelymenetelmien kehittämiseen, joka tukee koko mehiläisalaa.

Lopuksi ympäristöministeriö toteaa, että lausunnon valmistelua on vaikeuttanut se, että ympäristöministeriöllä ei ole ollut käytössään tietoa siitä, miten neuvottelut komission kanssa strategiasuunnitelman hyväksymisestä ovat edenneet eikä myöskään tietoa suunnitelmaan jo tehtyjen muutosten sisällöstä. Ympäristöministeriön peilattaessa lakia CAP strategiasuunnitelmaan onkin viitattu joulukuussa 2021 komissiolle lähetettyyn versioon.

Ylijohtaja

Tarja Haaranen

Eriyasisiantuntija

Johanna Helkimo

Tiedoksi:

Eriyisavustaja Antti Heikkinen

LYMOn yksiköt

VN/16452/2022-YM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: